പദ്മപുരാണമ്/ഖണ്ഡഃ 2 (ഭൂമിഖണ്ഡഃ)/അധ്യായഃ 066

http://aksharamukha.appspot.com/api/website?source=Devanagari&target=Malayalam&preOptions=[]&postOptions=[]&nativize=false&url=https://sa.wikisource.org//sa.wikisource.org/s/f61

യയാതിരുവാച-

പാപാത്പതതി കായോയം ധർമാച്ച ശൃണു മാതലേ .

വിശേഷം ന ച പശ്യാമി പുണ്യസ്യാപി മഹീതലേ 1.

പുനഃ പ്രജായതേ കായോ യഥാ ഹി പതനം പുരാ .

കഥമുത്പദ്യതേ ദേഹസ്തന്മേ വിസ്തരതോ വദ 2.

മാതലിരുവാച-

അഥ നാരകിണാം പുംസാമധർമാദേവ കേവലാത് .

ക്ഷണമാത്രേണ ഭൂതേഭ്യഃ ശരീരമുപജായതേ 3.

തദ്വദ്ധർമേണ ചൈകേന ദേവാനാമൗപപാദികമ് .

സദ്യഃ പ്രജായതേ ദിവ്യം ശരീരം ഭൂതസാരതഃ 4.

കർമണാ വ്യതിമിശ്രേണ യച്ഛരീരം മഹാത്മനാമ് .

തദ്രൂപപരിണാമേന വിജ്ഞേയം ഹി ചതുർവിധമ് 5.

ഉദ്ഭിജ്ജാഃ സ്ഥാവരാ ജ്ഞേയാസ്തൃണഗുല്മാദി രൂപിണഃ .

കൃമികീടപതംഗാദ്യാഃ സ്വേദജാനാമദേഹിനഃ 6.

അംഡജാഃ പക്ഷിണഃ സർവേ സർപാ നക്രാശ്ച ഭൂപതേ .

ജരായുജാശ്ച വിജ്ഞേയാ മാനുഷാശ്ച ചതുഷ്പദാഃ 7.

തത്ര സിക്താ ജലൈർഭൂമിരക്ഷേ ഉഷ്മവിപാചിതാ .

വായുനാ ധമ്യമാനാ ച ക്ഷേത്രേ ബീജം പ്രപദ്യതേ 8.

യഥാ ഉപ്താനി ബീജാനി സംസിക്താന്യംഭസാ പുനഃ .

ഉപഗമ്യ മൃദുത്വം ച മൂലഭാവം വ്രജംതി ച 9.

തന്മൂലാദംകുരോത്പത്തിരംകുരാത്പർണസംഭവഃ .

പർണാന്നാലം തതഃ കാംഡം കാംഡാച്ച പ്രഭവഃ പുനഃ 10.

പ്രഭവാച്ച ഭവേത്ക്ഷീരം ക്ഷീരാത്തംദുലസംഭവഃ .

തംദുലാച്ച തതഃ പക്വാ ഭവംത്യോഷധയസ്തഥാ 11.

യവാദ്യാഃ ശാലിപര്യംതാഃ ശ്രേഷ്ഠാഃ സപ്തദശ സ്മൃതാഃ .

ഓഷധ്യഃ ഫലസാരാഢ്യാഃ ശേഷാ ക്ഷുദ്രാ പ്രഃകീർതിതാഃ 12.

ഏതാ ലൂനാ മർദിതാശ്ച മുനിഭിഃ പൂർവസംസ്കൃതാഃ .

ശൂർപോലൂഖലപാത്രാദ്യൈഃ സ്ഥാലികോദകവഹ്നിഭിഃ 13.

ഷഡ്വിധാ ഹി സ്വഭേദേന പരിണാമം വ്രജംതി താഃ .

അന്യോന്യരസസംയോഗാദനേകസ്വാദതാം ഗതാഃ 14.

ഭക്ഷ്യം ഭോജ്യം പേയലേഹ്യം ചോഷ്യം ഖാദ്യം ച ഭൂപതേ .

താസാം ഭേദാഃ ഷഡംഗാശ്ച മധുരാദ്യാശ്ച ഷഡ്ഗുണാഃ 15.

തദന്നം പിംഡകവലൈർഗ്രാസൈർഭുക്തം ച ദേഹിഭിഃ .

അന്നമൂലാശയേ സർവപ്രാണാൻസ്ഥാപയതി ക്രമാത് 16.

അപക്വം ഭുക്തമാഹാരം സ വായുഃ കുരുതേ ദ്വിധാ .

സംപ്രവിശ്യാന്നമധ്യേ ച പക്വം കൃത്വാ പൃഥഗ്ഗുണമ് 17.

അഗ്നേരൂർധ്വം ജലം സ്ഥാപ്യ തദന്നം ച ജലോപരി .

ജലസ്യാധഃ സ്വയം പ്രാണഃ സ്ഥിത്വാഗ്നിം ധമതേ ശനൈഃ 18.

വായുനാ ധമ്യമാനോഗ്നിരത്യുഷ്ണം കുരുതേ ജലമ് .

തദന്നമുഷ്ണയോഗേന സമംതാത്പച്യതേ പുനഃ 19.

ദ്വിധാ ഭവതി തത്പക്വം പൃഥക്കിട്ടം പൃഥഗ്രസഃ .

മലൈർദ്വാദശഭിഃ കിട്ടം ഭിന്നം ദേഹാദ്ബഹിർവ്രജേത് 20.

കർണാക്ഷി നാസികാ ജിഹ്വാ ദംതോഷ്ഠ പ്രജനം ഗുദാ .

മലാൻസ്രവേദഥ സ്വേദോ വിണ്മൂത്രം ദ്വാദശ സ്മൃതാഃ 21.

ഹൃത്പദ്മേ പ്രതിബദ്ധാശ്ച സർവനാഡ്യഃ സമംതതഃ .

താസാം മുഖേഷു തം സൂക്ഷ്മം പ്രാണഃ സ്ഥാപയതേ രസമ് 22.

രസേന തേന താ നാഡീഃ പ്രാണഃ പൂരയതേ പുനഃ .

സംതർപയംതി താ നാഡ്യഃ പൂർണാ ദേഹം സമംതതഃ 23.

തതഃ സ നാഡീമധ്യസ്ഥഃ ശാരീരേണോഷ്മണാ രസഃ .

പച്യതേ പച്യമാനശ്ച ഭവേത്പാകദ്വയം പുനഃ 24.

ത്വങ്മാംസാസ്ഥി മജ്ജാ മേദോ രുധിരം ച പ്രജായതേ .

രക്താല്ലോമാനി മാംസം ച കേശാഃ സ്നായുശ്ച മാംസതഃ 25.

സ്നായോർമജ്ജാ തഥാസ്ഥീനി വസാ മജ്ജാസ്ഥിസംഭവാ .

മജ്ജാകാരേണ വൈകല്യം ശുക്രം ച പ്രസവാത്മകമ് 26.

ഇതി ദ്വാദശ ശാന്തസ്യ പരിണാമാഃ പ്രകീർതിതാഃ .

ശുക്രം തസ്യ പരീണാമഃ ശുക്രാദ്ദേഹസ്യ സംഭവഃ 27.

ഋതുകാലേ യദാ ശുക്രം നിർദോഷം യോനിസംസ്ഥിതമ് .

തദാ തദ്വായുസംസൃഷ്ടം സ്ത്രീരക്തേനൈകതാം വ്രജേത് 28.

വിസർഗകാലേ ശുക്രസ്യ ജീവഃ കാരണസംയുതഃ .

നിത്യം പ്രവിശതേ യോനിം കർമഭിഃ സ്വൈർനിയംത്രിതഃ 29.

ശുക്രസ്യ സഹ രക്തസ്യ ഏകാഹാത്കലലം ഭവേത് .

പംചരാത്രേണ കലലേ ബുദ്ബുദത്വം തതോ ഭവേത് 30.

മാംസത്വം മാസമാത്രേണ പംചധാ ജായതേ പുനഃ .

ഗ്രീവാ ശിരശ്ച സ്കംധശ്ച പൃഷ്ഠവംശസ്തഥോദരമ് 31.

പാണീപാദൗ തഥാ പാർശ്വൗ കടിർഗാത്രം തഥൈവ ച .

മാസദ്വയേന പർവാണി ക്രമശഃ സംഭവംതി ച 32.

ത്രിഭിർമാസൈഃ പ്രജായംതേ ശതശോംകുരസംധയഃ .

മാസൈശ്ചതുർഭിർജായംതേ അംഗുല്യാദി യഥാക്രമമ് 33.

മുഖം നാസാ ച കർണൗ ച മാസൈർജായംതി പംചഭിഃ .
ദംതപംക്തിസ്തഥാ ജിഹ്വാ ജായതേ തു നഖാഃ പുനഃ 34.
കർണയോശ്ച ഭവേച്ഛിദ്രം ഷണ്മാസാഭ്യംതരേ പുനഃ .
പായുർമേഢ്രമുപസ്ഥം ച ശിശ്നശ്ചാപ്യുപജായതേ 35.
സംധയോ യേ ച ഗാത്രേഷു മാസൈർജായംതി സപ്തഭിഃ .
അംഗപ്രത്യംഗസംപൂർണം ശിരഃ കേശസമന്വിതമ് 36.
വിഭക്താവയവസ്പഷ്ടം പുനർമാസാഷ്ടമേ ഭവേത് .
പംചാത്മക സമായുക്തഃ പരിപക്വഃ സ തിഷ്ഠതി 37.
മാതുരാഹാരവീര്യേണ ഷഡ്വിധേന രസേന ച .
നാഭിസൂത്രനിബദ്ധേന വർദ്ധതേ സ ദിനേദിനേ 38.
തതഃ സ്മൃതിം ലഭേജ്ജീവഃ സംപൂർണോസ്മിഞ്ഛരീരകേ .
സുഖം ദുഃഖം വിജാനാതി നിദ്രാം സ്വപ്നം പുരാകൃതമ് 39.
മൃതശ്ചാഹം പുനർജാതോ ജാതശ്ചാഹം പുനർമൃതഃ .
നാനായോനിസഹസ്രാണി മയാ ദൃഷ്ടാന്യനേകധാ 40.
അധുനാ ജാതമാത്രോഹം പ്രാപ്തസംസ്കാര ഏവ ച .
തതഃ ശ്രേയഃ കരിഷ്യാമി യേന ഗർഭേ ന സംഭവഃ 41.
ഗർഭസ്ഥശ്ചിംതയത്യേവമഹം ഗർഭാദ്വിനിഃസൃതഃ .
അധ്യേഷ്യാമി പരം ജ്ഞാനം സംസാരവിനിവർതകമ് 42.
അവശ്യം ഗർഭദുഃഖേന മഹതാ പരിപീഡിതഃ .
ജീവഃ കർമവശാദാസ്തേ മോക്ഷോപായം വിചിംതയേത് 43.
യഥാ ഗിരിവരാക്രാംതഃ കശ്ചിദ്ദുഃഖേന തിഷ്ഠതി .
തഥാ ജരായുണാ ദേഹീ ദുഃഖം തിഷ്ഠതി ദുഃഖിതഃ 44.
പതിതഃ സാഗരേ യദ്വദ്ദുഃഖമാസ്തേ സമാകുലഃ .
ഗർഭോദകേന സിക്താംഗസ്തഥാസ്തേ വ്യാകുലാത്മകഃ 45.
ലോഹകുംഭേ യഥാ ന്യസ്തഃ പച്യതേ കശ്ചിദഗ്നിനാ .
ഗർഭകുംഭേ തഥാക്ഷിപ്തഃ പച്യതേ ജഠരാഗ്നിനാ 46.

സൂചീഭിരഗ്നിവർണാഭിർഭിന്നഗാത്രോ നിരംതരമ് .

യദ്ദുഃഖം ജായതേ തസ്യ തദ്ഗർഭേഷ്ടഗുണം ഭവേത് 47.

ഗർഭവാസാത്പരം വാസം കഷ്ടം നൈവാസ്തി കുത്രചിത് .

ദേഹിനാം ദുഃഖമതുലം സുഘോരമപി സംകടമ് 48.

ഇത്യേതദ്ഗർഭദുഃഖം ഹി പ്രാണിനാം പരികീർതിതമ് .

ചരസ്ഥിരാണാം സർവേഷാമാത്മഗർഭാനുരൂപതഃ 49.

ഗർഭാത്കോടിഗുണാപീഡാ യോനിയംത്രനിപീഡനാത് .

സംമൂർച്ഛിതസ്യ ജായേത ജായമാനസ്യ ദേഹിനഃ 50.

ഇക്ഷുവത്പീഡ്യമാനസ്യ പാപമുദ്ഗരപേഷണാത് .

ഗർഭാന്നിഷ്ക്രമമാണസ്യ പ്രബലൈഃ സൂതിവായുഭിഃ 51.

ജായതേ സുമഹദ്ദുഃഖം പരിത്രാണം ന വിംദതി .

യംത്രേണ പീഡ്യമാനാഃ സ്യുർനിഃസാരാശ്ച യഥേക്ഷവഃ 52.

തഥാ ശരീരം യോനിസ്ഥം പാത്യതേ യംത്രപീഡനാത് .

അസ്ഥിമദ്വർതുലാകാരം സ്നായുബംധനവേഷ്ടിതമ് 53.

രക്തമാംസവസാലിപ്തം വിണ്മൂത്രദ്രവ്യഭാജനമ് .

കേശലോമനഖച്ഛന്നം രോഗായതനമുത്തമമ് 54.

വദനൈകമഹാദ്വാരം ഗവാക്ഷാഷ്ടകഭൂഷിതമ് .

ഓഷ്ഠദ്വയകപാടം തു ദംതജിഹ്വാഗലാന്വിതമ് 55.

നാഡീസ്വേദപ്രവാഹം ച കഫപിത്തപരിപ്ലുതമ് .

ജരാശോകസമാവിഷ്ടം കാലവക്ത്രാനലേസ്ഥിതമ് 56.

കാമക്രോധസമാക്രാംതം ശ്വസനൈശ്ചോപമർദിതമ് .

ഭോഗതൃഷ്ണാതുരം ഗൂഢം രാഗദ്വേഷ വശാനുഗമ് 57.

സവർണിതാംഗപ്രത്യംഗം ജരായു പരിവേഷ്ടിതമ് .

സംകടേനാവിവിക്തേന യോനിമാർഗേണ നിർഗതമ് 58.

വിണ്മൂത്രരക്തസിക്താംഗം ഷട്കൗശികസമുദ്ഭവമ് .

അസ്ഥിപംജരസംഘാതം ജ്ഞേയമസ്മിൻകലേവരേ 59.

ശതത്രയം ശതാധികം പംചപേശീ ശതാനി ച .

സാർധാഭിസ്തിസൃഭിശ്ഛന്നം സമംതാദ്രോമകോടിഭിഃ 60.

ശരീരം സ്ഥൂലസൂക്ഷ്മാഭിർദൃശ്യാദൃശ്യാഭിരംതതഃ .

ഏതാഭിർമാംസനാഡീഭിഃ കോടിഭിസ്തത്സമന്വിതമ് 61.

പ്രസ്വേദമശുചിം താഭിരംതരസ്ഥം ച തേന ഹി .

ദ്വാത്രിംശദ്ദശനാഃ പ്രോക്താ വിംശതിശ്ച നഖാഃ സ്മൃതാഃ 62.

പിത്തസ്യ കുഡവം ജ്ഞേയം കഫസ്യാർധാഢകം തഥാ .

വസായാശ്ച പലാഃ പംച തദർധം ഫലകസ്യ ച 63.

പംചാർബുദ പലാ ജ്ഞേയാഃ പലാനി ദശ മേദസഃ .

പലത്രയം മഹാരക്തം മജ്ജാ രക്താച്ചതുർഗുണാ 64.

ശുക്രാർധകുഡവം ജ്ഞേയം തദർധം ദേഹിനാം ബലമ് .

മാംസസ്യ ചൈകം പിംഡേന പലസാഹസ്രമുച്യതേ 65.

രക്തം പലശതം ജ്ഞേയം വിണ്മൂത്രം ചാപ്രമാണതഃ .

ഇതി ദേഹഗൃഹേ രാജന്വാസഃ സ്യാന്നിത്യമാത്മനഃ 66.

അശുദ്ധം ച വിശുദ്ധസ്യ കർമബംധവിനിർമിതമ് .

ശുക്രശോണിതസംയോഗാദ്ദേഹഃ സംജായതേ ക്വചിത് 67.

നിത്യം വിണ്മൂത്രസംയുക്തസ്തേനായമശുചിഃ സ്മൃതഃ .

യഥാ വൈ വിഷ്ഠയാ പൂർണഃ ശുചിഃ സാംതർബഹിർഘടഃ 68.

ശൗചേന ശോധ്യമാനോപി ദേഹോയമശുചിർഭവേത് .

യം പ്രാപ്യാതിപവിത്രാണി പംചഗവ്യ ഹവീംഷി ച 69.

അശുചിത്വം പ്രയാംത്യാശു ദേഹോയമശുചിസ്തതഃ .

ഹൃദ്യാന്യപ്യന്നപാനാനി യം പ്രാപ്യ സുരഭീണി ച 70.

അശുചിത്വം പ്രയാംത്യാശു കോഽന്യ സ്യാദശുചിസ്തതഃ .

ഹേ ജനാഃ കിം ന പശ്യധ്വം യന്നിര്യാതി ദിനേദിനേ 71.

ദേഹാനുഗോ മലഃ പൂതിസ്തദാധാരഃ കഥം ശുചിഃ .

ദേഹഃ സംശോധ്യമാനോപി പംചഗവ്യകുശാംബുഭിഃ 72.

ഘൃഷ്യമാണ ഇവാംഗാരോ നിർമലത്വം ന ഗച്ഛതി .

സ്രോതാംസി യസ്യ സതതം പ്രവഹംതി ഗിരേരിവ 73.

കഫമൂത്രാദ്യമശുചിഃ സ ദേഹഃ ശുധ്യതേ കഥമ് .

സർവാശുചിനിധാനസ്യ ശരീരസ്യ ന വിദ്യതേ 74.

ശുചിരേകപ്രദേശോപി ശുചിർന സ്യാദ്യത്യേഽപി വാ .

ദിവാ വാ യദി വാ രാത്രൗ മൃത്തോയൈഃ ശോധ്യതേ കരഃ 75.

തഥാപി ശുചിഭാങ്നസ്യാന്ന വിരജ്യംതി തേ നരാഃ .

കായോയമഗ്ര്യധൂപാദ്യൈര്യത്നേനാപി സുസംസ്കൃതഃ 76.

ന ജഹാതി സ്വഭാവം ഹി ശ്വപുച്ഛമിവ നാമിതമ് .

തഥാ ജാത്യൈവ കൃഷ്ണോർണാ ന ശുക്ലാ ജാതു ജായതേ 77.

സംശോധ്യമാനാപി തഥാ ഭവേന്മൂർതിർന നിർമലാ .

ജിഘ്രന്നപി സ്വദുർഗംധം പശ്യന്നപി മലം സ്വകമ് 78.

ന വിരജ്യതി ലോകോഽയം പീഡയന്നപി നാസികാമ് .

അഹോ മോഹസ്യ മാഹാത്മ്യം യേന വ്യാമോഹിതം ജഗത് 79.

ജിഘ്രൻപശ്യൻസ്വകാന്ദോഷാൻകായസ്യ ന വിരജ്യതേ .

സ്വദേഹസ്യ വിഗംധേന വിരജ്യേത ന യോ നരഃ 80.

വിരാഗകാരണം തസ്യ കിമന്യദുപദിശ്യതേ .

സർവമേവ ജഗത്പൂതം ദേഹമേവാശുചിഃ പരമ് 81.

യന്മലാവയവസ്പർശാച്ഛുചിരപ്യശുചിർഭവേത് .

ഗംധലേപാപനോദായ ശൗചം ദേഹസ്യ കീർതിതമ് 82.

ദ്വയസ്യാപഗമാത്പശ്ചാദ്ഭാവശുദ്ധ്യാ വിശുദ്ധ്യതി .

ഗംഗാതോയേന സർവേണ മൃദ്ഭാരൈർഗാത്രലേപനൈഃ 83.

മർത്യോ ദുർഗംധദേഹോസൗ ഭാവദുഷ്ടോ ന ശുധ്യതി .

തീർഥസ്നാനൈസ്തപോഭിശ്ച ദുഷ്ടാത്മാ ന ച ശുധ്യതി 84.

സ്വമൂർതിഃ ക്ഷാലിതാ തീർഥേ ന ശുദ്ധിമധിഗച്ഛതി .

അംതർഭാവപ്രദുഷ്ടസ്യ വിശതോപി ഹുതാശനമ് 85.

ന സ്വർഗോ നാപവർഗശ്ച ദേഹനിർദഹനം പരമ് .

ഭാവശുദ്ധിഃ പരം ശൗചം പ്രമാണം സർവകർമസു 86.

അന്യഥാ ലിംഗ്യതേ കാംതാ ഭാവേന ദുഹിതാന്യഥാ .

മനസാ ഭിദ്യതേ വൃത്തിരഭിന്നേഷ്വപി വസ്തുഷു 87.

അന്യഥൈവ സതീ പുത്രം ചിംതയേദന്യഥാ പതിമ് .

യഥായഥാ സ്വഭാവസ്യ മഹാഭാഗ ഉദാഹൃതമ് 88.

പരിഷ്വക്തോപി യദ്ഭാര്യാം ഭാവഹീനാം ന കാരയേത് .

നാദ്യാദ്വിവിധമന്നാദ്യം രസ്യാനി സുരഭീണി ച 89.

അഭാവേന നരസ്തസ്മാദ്ഭാവഃ സർവത്ര കാരണമ് .

ചിത്തം ശോധയ യത്നേന കിമന്യൈർബാഹ്യശോധനൈഃ 90.

ഭാവതഃ ശുചിശുദ്ധാത്മാ സ്വർഗം മോക്ഷം ച വിംദതി .

ജ്ഞാനാമലാംഭസാ പുംസഃ സവൈരാഗ്യമൃദാപുനഃ 91.

അവിദ്യാ രാഗവിണ്മൂത്ര ലേപോ നശ്യേദ്വിശോധനൈഃ .

ഏവമേതച്ഛരീരം ഹി നിസർഗാദശുചിം വിദുഃ 92.

വിദ്യാദസാര നിഃസാരം കദലീസാരസന്നിഭമ് .

ജ്ഞാത്വൈവം ദോഷവദ്ദേഹം യഃ പ്രാജ്ഞഃ ശിഥിലീ ഭവേത് 93.

സോതിക്രാമതി സംസാരം ദൃഢഗ്രാഹോവതിഷ്ഠതി .

ഏവമേതന്മഹാകഷ്ടം ജന്മദുഃഖം പ്രകീർതിതമ് 94.

പുംസാമജ്ഞാനദോഷേണ നാനാകർമവശേന ച .

ഗർഭസ്ഥസ്യ മതിര്യാസീത്സാ ജാതസ്യ പ്രണശ്യതി 95.

സുമൂർച്ഛിതസ്യ ദുഃഖേന യോനിയംത്രനിപീഡനാത് .

ബാഹ്യേന വായുനാ ചാസ്യ മോഹസംഗേന ദേഹിനാമ് 96.

സ്പൃഷ്ടമാത്രസ്യ ഘോരേണ ജ്വരഃ സമുപജായതേ .

തേന ജ്വരേണ മഹതാ മഹാമോഹഃ പ്രജായതേ 97.

സംമൂഢസ്യ സ്മൃതിഭ്രംശഃ ശീഘ്രം സംജായതേ പുനഃ .

സ്മൃതിഭ്രംശാത്തതസ്തസ്യ പൂർവകർമവശേന ച 98.

രതിഃ സംജായതേ തസ്യ ജംതോസ്തത്രൈവ ജന്മനി .

രക്ഷോ മൂഢശ്ച ലോകോയമകാര്യേ സംപ്രവർത്തതേ 99.

ന ചാത്മാനം വിജാനാതി ന പരം ന ച ദൈവതമ് .

ന ശൃണോതി പരം ശ്രേയഃ സചക്ഷുരപി നേക്ഷതേ 100.

സമേ പഥി ശനൈർഗച്ഛൻസ്ഖലതീവ പദേപദേ .

സത്യാം ബുദ്ധൗ ന ജാനാതി ബോധ്യമാനോ ബുധൈരപി 101.

സംസാരേ ക്ലിശ്യതേ തേന നരോ ലോഭവശാനുഗഃ .

ഗർഭസ്മൃതേരഭാവേ ച ശാസ്ത്രമുക്തം ശിവേന ച 102.

തദ്ദുഃഖകഥനാർഥായ സ്വർഗമോക്ഷപ്രസാധകമ് .

യേന തസ്മിഞ്ഛിവേ ജ്ഞാതേ ധർമകാമാർഥസാധനേ 103.

ന കുർവംത്യാത്മനഃ ശ്രേയസ്തദത്ര മഹദദ്ഭുതമ് .

അവ്യക്തേംദ്രിയബുദ്ധിത്വാദ്ബാല്യേദുഃഖം മഹത്പുനഃ 104.

ഇച്ഛന്നപി ന ശക്നോതി വക്തും കർതും ന സത്കൃതീ .

ദംതജന്മമഹദ്ദുഃഖം ലൗല്യേന വായുനാ തഥാ 105.

ബാലരോഗൈശ്ച വിവിധൈഃ പീഡാബാലഗ്രഹൈരപി .

തൃഡ്ബുഭുക്ഷാ പരീതാംഗഃ ക്വചിത്തിഷ്ഠതി ഗച്ഛതി 106.

വിണ്മൂത്രഭക്ഷണാദ്യം ച മോഹാദ്ബാലഃ സമാചരേത് .

കൗമാരഃ കർണവേധേന മാതാപിത്രോശ്ച താഡനൈഃ 107.

അക്ഷരാധ്യയനാദ്യൈശ്ച ദുഃഖം ഗുർവാദിശാസനാത് .

പ്രമത്തേംദ്രിയവൃത്തേശ്ച കാമരാഗപ്രപീഡിനഃ 108.

രോഗാർദിതസ്യ സതതം കുതഃ സൗഖ്യം ഹി യൗവനേ .

ഈർഷ്യാസു മഹദ്ദുഃഖം മോഹാദ്ദുഃഖം പ്രജായതേ 109.

തത്രസ്യാത്കുപിതസ്യൈവ രാഗോ ദുഃഖായ കേവലമ് .

രാത്രൗ ന വിംദതേ നിദ്രാ കാമാഗ്നി പരിഖേദിതഃ 110.

ദിവാ വാപി കുതഃ സൗഖ്യമർഥോപാർജനചിംതയാ .

സ്ത്രീഷ്വായാസിതദേഹസ്യ യേ പുംസഃ ശുക്രബിംദവഃ 111.

ന തേ സുഖായ മംതവ്യാഃ സ്വേദജാ ഇവ ബിംദവഃ .

കൃമിഭിസ്താഡ്യമാനസ്യ കുഷ്ഠിനഃ പാമരസ്യ ച 112.

കംഡൂയനാഗ്നിതാപേന യത്സുഖം സ്ത്രീഷു തദ്വിദുഃ .

യാദൃശം മന്യതേ സൗഖ്യമർഥോപാർജനചിംതയാ 113.

താദൃശം സ്ത്രീഷു മംതവ്യമധികം നൈവ വിദ്യതേ .

മർത്യസ്യ വേദനാ സൈവ യാം വിനാ ചിത്തനിർവൃതിഃ 114.

തതോന്യോന്യം പുരാ പ്രാപ്തമംതേ സൈവാന്യഥാ ഭവേത് .

തദേവം ജരയാ ഗ്രസ്തമാമയാ വ്യപിനപ്രിയമ് 115.

അപൂർവവത്സമാത്മാനം ജരയാ പരിപീഡിതമ് .

യഃ പശ്യന്ന വിരജ്യേത കോന്യസ്തസ്മാദചേതനഃ 116.

ജരാഭിഭൂതോപി ജംതുഃ പത്നീപുത്രാദിബാംധവൈഃ .

അശക്തത്വാദ്ദുരാചാരൈർഭൃത്യൈശ്ച പരിഭൂയതേ 117.

ന ധർമമർഥം കാമം ച മോക്ഷം ച ജരയായുതഃ .

ശക്തഃ സാധയിതും തസ്മാദ്യുവാ ധർമം സമാചരേത് 118.

വാതപിത്തകഫാദീനാം വൈഷമ്യം വ്യാധിരുച്യതേ .

വാതാദീനാം സമൂഹേന ദേഹോയം പരികീർതിതഃ 119.

തസ്മാദ്വ്യാധിമയം ജ്ഞേയം ശരീരമിദമാത്മനഃ .

വാതാദ്യവ്യതിരിക്തത്വാദ്വ്യാധീനാം പംജരസ്യ ച 120.

രോഗൈർനാനാവിധൈര്യാതി ദേഹീ ദുഃഖാന്യനേകധാ .

താനി ച സ്വാത്മവേദ്യാനി കിമന്യത്കഥയാമ്യഹമ് 121.

ഏകോത്തരം മൃത്യുശതമസ്മിന്ദേഹേ പ്രതിഷ്ഠിതമ് .

തത്രൈകഃ കാലസംയുക്തഃ ശേഷാശ്ചാഗംതവഃ സ്മൃതാഃ 122.

യേ ത്വിഹാഗംതവഃ പ്രോക്താസ്തേ പ്രശാമ്യംതി ഭേഷജൈഃ .

ജപഹോമപ്രദാനൈശ്ച കാലമൃത്യുർന ശാമ്യതി 123.

യദി വാപമൃത്യുർന സ്യാദ്വിഷാദ്വാദാദശംകിതഃ .

ന ചാത്തി പുരുഷസ്തസ്മാദപമൃത്യോർബിഭേതി സഃ 124.

വിവിധാ വ്യാധയസ്തത്ര സർപാദ്യാഃ പ്രാണിനസ്തഥാ .

വിഷാണി ചാഭിചാരാശ്ച മൃത്യോർദ്വാരാണി ദേഹിനാമ് 125.

പീഡിതം സർവരോഗാദ്യൈരപി ധന്വംതരിഃ സ്വയമ് .

സ്വസ്ഥീകർതും ന ശക്നോതി കാലപ്രാപ്തം ന ചാന്യഥാ 126.

നൗഷധം ന തപോ ദാനം ന മാതാ ന ച ബാംധവാഃ .

ശക്നുവംതി പരിത്രാതും നരം കാലേന പീഡിതമ് 127.

രസായന തപോ ജാപ്യയോഗസിദ്ധൈർമഹാത്മഭിഃ .

അവാംതരിതശാംതിഃ സ്യാത്കാലമൃത്യുമവാപ്നുയാത് 128.

ജായതേ യോനികീടേഷു മൃതഃ കർമവശാത്പുനഃ .

ദേഹഭേദേന യഃ പശ്യേദ്വിയോഗം കർമസംക്ഷയാത് 129.

മരണം തദ്വിനിർദിഷ്ടം ന നാശഃ പരമാർഥതഃ .

മഹാതമഃ പ്രവിഷ്ടസ്യ ഛിദ്യമാനേഷു മർമസു 130.

യദ്ദുഃഖം മരണേ ജംതോർന തസ്യേഹോപമാ ക്വചിത് .

ഹാ താത മാതഃ കാംതേതി ക്രംദത്യേവം സുദുഃഖിതഃ 131.

മംഡൂക ഇവ സർപേണ ഗ്രസ്യതേ മൃത്യുനാ ജഗത് .

ബാംധവൈഃ സ പരിത്യക്തഃ പ്രിയൈശ്ച പരിവാരിതഃ 132.

നിഃശ്വസന്ദീർഘമുഷ്ണം ച മുഖേന പരിശുഷ്യതാ .

ഖട്വായാം പരിവൃത്തോ ഹി മുഹ്യതേ ച മുഹുർമുഹുഃ 133.

സംമൂഢഃ ക്ഷിപതേത്യർഥം ഹസ്തപാദാവിതസ്തതഃ .

ഖട്വാതോ വാംഛതേ ഭൂമിം ഭൂമേഃ ഖട്വാം പുനർമഹീമ് 134.

വിവശസ്ത്യക്തലജ്ജശ്ച മൂത്രവിഷ്ഠാനുലേപിതഃ .

യാചമാനശ്ച സലിലം ശുഷ്കകംഠോഷ്ഠതാലുകഃ 135.

ചിംതയാനഃ സ്വവിത്താനി കസ്യൈതാനി മൃതേ മയി .

യമദൂതൈർനീയമാനഃ കാലപാശേന കർഷിതഃ 136.

മ്രിയതേ പശ്യതാമേവം ഗലോ ഘുരുഘുരായതേ .

ജീവസ്തൃണജലൗകേവ ദേഹാദ്ദേഹം വിശേത്ക്രമാത് 137.

പ്രാപ്നോത്യുത്തരമംഗം ച ദേഹം ത്യജതി പൂർവകമ് .

മരണാത്പ്രാർഥനാദ്ദുഃഖമധികം ഹി വിവേകിനാമ് 138.

ക്ഷണികം മരണേ ദുഃഖമനംതം പ്രാർഥനാകൃതമ് .

ജഗതാം പതിരർഥിത്വാദ്വിഷ്ണുർവാമനതാം ഗതഃ 139.

അധികഃ കോപരസ്തസ്മാദ്യോ ന യാസ്യതി ലാഘവമ് .

ജ്ഞാതം മയേദമധുനാ മൃത്യോർഭവതി യദ്ഗുരുഃ 140.

ന പരം പ്രാർഥയേദ്ഭൂയസ്തൃഷ്ണാലാഘവകാരണമ് .

ആദൗ ദുഃഖം തഥാ മധ്യേ ദുഃഖമംതേ ച ദാരുണമ് 141.

നിസർഗാത്സർവഭൂതാനാമിതി ദുഃഖ പരംപരാ .

വർതമാനാന്യതീതാനി ദുഃഖാന്യേതാനി യാനി തു 142.

ന നരഃ ശോചയേജ്ജന്മ ന വിരജ്യതി തേന വൈ .

അത്യാഹാരാന്മഹദ്ദുഃഖമല്പാഹാരാത്തദംതരമ് 143.

ത്രുടതേ ഭോജനേ കംഠോ ഭോജനേ ച കുതഃ സുഖമ് .

ക്ഷുധാ ഹി സർവരോഗാണാം വ്യാധിഃ ശ്രേഷ്ഠതമഃ സ്മൃതഃ 144.

സച്ചാംതൗഷധലേപേന ക്ഷണമാത്രം പ്രശാമ്യതി .

ക്ഷുദ്വ്യാധി വേദനാ തീവ്രാ നിഃശേഷബലകൃംതനീ 145.

തയാഭിഭൂതോ മ്രിയതേ യഥാന്യൈർവ്യാധിഭിർനരഃ .

തദ്രസേപി ഹി കിം സൗഖ്യം ജിഹ്വാഗ്രപരിവർതിനി 146.

തത്ക്ഷണാദർധകാലേന കംഠം പ്രാപ്യ നിവർതതേ .

ഇതി ക്ഷുദ്വ്യാധിതപ്താനാമന്നമോഷധവത്സ്മൃതമ് 147.

ന തത്സുഖായ മംതവ്യം പരമാർഥേന പംഡിതൈഃ .

മൃതോപമശ്ച യഃ ശേതേ സർവകാര്യവിവർജിതഃ 148.

തത്രാപി ച കുതഃ സൗഖ്യം തമസാ ചോദിതാത്മനഃ .

പ്രബോധേപി കുതഃ സൗഖ്യം കാര്യേഷ്വുപഹതാത്മനഃ 149.

കൃഷിവാണിജ്യസേവാദ്യ ഗോരക്ഷാദി പരശ്രമൈഃ .

പ്രാതർമൂത്രപുരീഷാഭ്യാം മധ്യാഹ്നേ ക്ഷുത്പിപാസയാ 150.

തൃപ്താഃ കാമ്യേന ബാധ്യംതേ നിദ്രയാ നിശി ജംതവഃ .

അർഥസ്യോപാർജനേ ദുഃഖം ദുഃഖമർജിതരക്ഷണേ 151.

നാശേ ദുഃഖം വ്യയേ ദുഃഖമർഥസ്യൈവ കുതഃ സുഖമ് .

ചൗരേഭ്യഃ സലിലേഭ്യോഗ്നേഃ സ്വജനാത്പാർഥിവാദപി 152.

ഭയമർഥവതാം നിത്യം മൃത്യോർദേഹഭൃതാമിവ .

ഖേ യഥാ പക്ഷിഭിർമാംസം ഭക്ഷ്യതേ ശ്വാപദൈർഭുവി 153.

ജലേ ച ഭക്ഷ്യതേ മത്സ്യൈസ്തഥാ സർവത്ര വിത്തവാൻ .

വിമോഹയംതി സംപത്സു വാരയംതി വിപത്സു ച 154.

ഖേദയംത്യർജനേ കാലേ കദാർഥാഃ സ്യുഃ സുഖാവഹാഃ .

പ്രാഗർഥപതിരുദ്വിഗ്നഃ പശ്ചാത്സർവാർഥനിഃസ്പൃഹഃ 155.

തയോരർഥപതിർദുഃഖീ സുഖീ മന്യേർവിരക്തധീഃ .

വസംതഗ്രീഷ്മതാപേന ദാരുണം വർഷപർവസു 156.

വാതാതപേന വൃഷ്ട്യാ ച കാലേപ്യേവം കുതഃ സുഖമ് .

വിവാഹവിസ്തരേ ദുഃഖം തദ്ഗർഭോദ്വഹനേ പുനഃ 157.

സൂതിവൈഷമ്യദുഃഖൈശ്ച ദുഖം വിഷ്ഠാദികർമഭിഃ .

ദന്താക്ഷിരോഗേ പുത്രസ്യ ഹാ കഷ്ടം കിം കരോമ്യഹമ് 158.

ഗാവോ നഷ്ടാഃ കൃഷിർഭഗ്നാ ഭാര്യാ ച പ്രപലായിതാ .

അമീ പ്രാഘൂർണികാഃ പ്രാപ്താ ഭയം മേ ശംസിനോ ഗൃഹാൻ 159.

ബാലാപത്യാ ച മേ ഭാര്യാ കഃ കരിഷ്യതി രംധനമ് .

വിവാഹകാലേ കന്യായാഃ കീദൃശശ്ച വരോ ഭവേത് 160.

ഏതച്ചിംതാഭിഭൂതാനാം കുതഃ സൗഖ്യം കുടുംബിനാമ് 161.

കുടുംബചിംതാകുലിതസ്യ പുംസഃ ശ്രുതം ച ശീലം ച ഗുണാശ്ച സർവേ .

അപക്വകുംഭേ നിഹിതാ ഇവാപഃ പ്രയാംതി ദേഹേന സമം വിനാശനമ് 162.

രാജ്യേപി ഹി കുതഃ സൗഖ്യം സംധിവിഗ്രഹചിംതയാ .

പുത്രാദപി ഭയം യത്ര തത്ര സൗഖ്യം ഹി കീദൃശമ് 163.

സ്വജാതീയാദ്ഭയം പ്രായഃ സർവേഷാമേവ ദേഹിനാമ് .

ഏകദ്രവ്യാഭിലാഷിത്വാച്ഛുനാമിവ പരസ്പരമ് 164.

ന പ്രവിശ്യ വനം കശ്ചിന്നൃപഃ ഖ്യാതോസ്തി ഭൂതലേ .

നിഖിലം യസ്തിരസ്കൃത്യ സുഖം തിഷ്ഠതി നിർഭയഃ 165.

യുദ്ധേ ബാഹുസഹസ്രം ഹി പാതയാമാസ ഭൂതലേ .

ശ്രീമതഃ കാർതവീര്യസ്യ ഋഷിപുത്രഃ പ്രതാപവാൻ 166.

ഋഷിപുത്രസ്യ രാമസ്യ രാമോ ദശരഥാത്മജഃ .

ജഘാന വീര്യമതുലമൂർധ്വഗം സുമഹാത്മനഃ 167.

ജരാസംധേന രാമസ്യ തേജസാ നാശിതം യശഃ .

ജരാസംധസ്യ ഭീമേന തസ്യാപി പവനാത്മജഃ 168.

ഹനുമാനപി സൂര്യേണ വിക്ഷിപ്തഃ പതിതഃ ക്ഷിതൗ .

നിവാതകവചാൻസർവദാനവാൻബലദർപിതാൻ 169.

ഹതവാനർജുനഃ ശ്രീമാൻഗോപാലൈഃ സ വിനിർജിതഃ .

സൂര്യഃ പ്രതാപയുക്തോ്പി മേഘൈഃ സംഛാദ്യതേ ക്വചിത് 170.

ക്ഷിപ്യതേ വായുനാ മേഘോ വായോർവീര്യം നഗൈർജിതമ് .

ദഹ്യംതേ വഹ്നിനാ ശൈലാഃ സ വഹ്നിഃ ശാമ്യതേ ജലൈഃ 171.

തജ്ജലം ശോഷ്യതേ സൂര്യൈസ്തേ സൂര്യാഃ സഹ വാരിണാ .

ത്രൈലോക്യേന സമസ്താശ്ച നശ്യംതി ബ്രഹ്മണോ ദിനേ 172.

ബ്രഹ്മാപി ത്രിദശൈഃ സാർധമുപസംഹ്രിയതേ പുനഃ .

പരാർധദ്വയകാലാംതേ ശിവേന പരമാത്മനാ 173.

ഏവം നൈവാസ്തി സംസാരേ യച്ച സർവോത്തമം ബലമ് .

വിഹായൈകം ജഗന്നാഥം പരമാത്മാനമവ്യയമ് 174.

ജ്ഞാത്വാ സാതിശയം സർവമതിമാനം വിവർജയേത് .

ഏവംഭൂതേ ജഗത്യസ്മിൻകഃ സുരഃ പംഡിതോപി വാ 175.

ന ഹ്യസ്തി സർവവിത്കശ്ചിന്ന വാ മൂർഖോപി സർവതഃ .

യാവദ്യസ്തു വിജാനാതി താവത്തത്ര സ പംഡിതഃ 176.

സമാധാനേ തു സർവത്ര പ്രഭാവഃ സദൃശഃ സ്മൃതഃ .

വിത്തസ്യാതിശയത്വേന പ്രഭാവഃ കസ്യചിത്ക്വചിത് 177.

ദാനവൈർനിർജിതാ ദേവാസ്തേ ദൈവൈർനിജിതാഃ പുനഃ .

ഇത്യന്യോന്യം ശ്രിതോ ലോകോ ഭാഗ്യൈർജയപരാജയൈഃ 178.

ഏവം വസ്ത്രയുഗം രാജ്ഞാം പ്രസ്ഥമാത്രാംബുഭോജനമ് .

യാനം ശയ്യാസനം ചൈവ ശേഷം ദുഃഖായ കേവലമ് 179.

സപ്തമേ ചാപി ഭവനേ ഖട്വാമാത്ര പരിഗ്രഹഃ .

ഉദകുംഭസഹസ്രേഭ്യഃ ക്ലേശായാസ പ്രവിസ്തരഃ 180.

പ്രത്യൂഷേ തൂര്യനിർഘോഷഃ സമം പുരനിവാസിഭിഃ .

രാജ്യേഭിമാനമാത്രം ഹി മമേദം വാദ്യതേ ഗൃഹേ 181.

സർവമാഭരണം ഭാരഃ സർവമാലേപനം മലമ് .

സർവം പ്രലപിതം ഗീതം നൃത്യമുന്മത്തചേഷ്ടിതമ് 182.

ഇത്യേവം രാജ്യസംഭോഗൈഃ കുതഃ സൗഖ്യം വിചാരതഃ .

നൃപാണാം വിഗ്രഹേ ചിംതാ വാന്യോന്യവിജിഗീഷയാ 183.

പ്രായേണ ശ്രീമദാലേപാന്നഹുഷാദ്യാ മഹാനൃപാഃ .

സ്വർഗം പ്രാപ്താ നിപതിതാഃ കഃ ശ്രിയാ വിംദതേ സുഖമ് 184.

സ്വർഗേപി ച കുതഃ സൗഖ്യം ദൃഷ്ട്വാ ദീപ്താം പരശ്രിയമ് .

ഉപര്യുപരി ദേവാനാമന്യോന്യാതിശയസ്ഥിതാമ് 185.

നരൈഃ പുണ്യഫലം സ്വർഗേ മൂലച്ഛേദേന ഭുജ്യതേ .

ന ചാന്യത്ക്രിയതേ കർമ സോഽത്ര ദോഷഃ സുദാരുണഃ 186.

ഛിന്നമൂലതരുര്യദ്വദ്വിവശൈഃ പതതി ക്ഷിതൗ .

പുണ്യസ്യ സംക്ഷയാത്തദ്വന്നിപതംതി ദിവൗകസഃ 187.

സുഖാഭിലാഷനിഷ്ഠാനാം സുഖഭോഗാദി സംപ്ലവൈഃ .

അകസ്മാത്പതിതം ദുഃഖം കഷ്ടം സ്വർഗേദിവൗകസാമ് 188.

ഇതി സ്വർഗേഽപി ദേവാനാം നാസ്തി സൗഖ്യം വിചാരതഃ .

ക്ഷയശ്ച വിഷയാസിദ്ധൗ സ്വർഗേ ഭോഗായ കർമണാമ് 189.

തത്ര ദുഃഖം മഹത്കഷ്ടം നരകാഗ്നിഷു ദേഹിനാമ് .

ഘോരൈശ്ച വിവിധൈർഭാവൈർവാങ്മനഃ കായ സംഭവൈഃ 190.

കുഠാരച്ഛേദനം തീവ്രം വൽകലാനാം ച തക്ഷണമ് .

പർണശാഖാഫലാനാം ച പാതശ്ചംഡേന വായുനാ 191.

ഉന്മൂലനാന്നദീഭിശ്ച ഗജൈരന്യൈശ്ച ദേഹിഭിഃ .

ദാവാഗ്നിഹിമശോഷൈശ്ച ദുഃഖം സ്ഥാവരജാതിഷു 192.

തദ്വദ്ഭുജംഗസർപാണാം ക്രോധേ ദുഃഖം ച ദാരുണമ് .

ദുഷ്ടാനാം ഘാതനം ലോകേ പാശേന ച നിബംധനമ് 193.

അകസ്മാജ്ജന്മമരണം കീടാനാം ച മുഹുർമുഹുഃ .

സരീസൃപനികായാനാമേവം ദുഃഖാന്യനേകധാ 194.

പശൂനാമാത്മശമനം ദംഡതാഡനമേവ ച .

നാസാവേധേന സംത്രാസഃ പ്രതോദേന സുതാഡനമ് 195.

വേത്രകാഷ്ഠാദിനിഗഡൈരംകുശേനാംഗബംധനമ് .

ഭാവേന മനസാ ക്ലേശൈർഭിക്ഷാ യുവാദിപീഡനമ് 196.

ആത്മയൂഥവിയോഗൈശ്ച ബലാന്നയനബംധനേ .

പശൂനാം സംതി കായാനാമേവം ദുഃഖാന്യനേകശഃ 197.

വർഷാശീതാതപാദ്ദുഃഖം സുകഷ്ടം ഗ്രഹപക്ഷിണാമ് .

ക്ലേശമാനാതി കായാനാമേവം ദുഃഖാന്യനേകധാ 198.

ഗർഭവാസേ മഹദ്ദുഃഖം ജന്മദുഃഖം തഥാ നൃണാമ് .

സുബാല്യദുഃഖം ചാജ്ഞാനം കൗമാരേ ഗുരുശാസനമ് 199.

യൗവനേ കാമരാഗാഭ്യാം ദുഃഖം ചൈവേർഷ്യയാ പുനഃ .

കൃഷിവാണിജ്യസേവാദ്യൈർഗോരക്ഷാദിക കർമഭിഃ 200.

വൃദ്ധഭാവേ ച ജരയാ വ്യാധിഭിശ്ച പ്രപീഡനാത് .

മരണേ ച മഹദ്ദുഃഖം പ്രാർഥനായാം തതോധികമ് 201.

രാജാഗ്നിജലദാഘാതചൗരശത്രു ഭയം മഹത് .

അർഥസ്യാർജനരക്ഷായാം ഭയം നാശേ വ്യയേ പുനഃ 202.

കാർപണ്യം മത്സരോ ദമ്ഭോ ധനാധിക്യേ ഭയം മഹത് .

അകാര്യേ സംപ്രവൃത്തിശ്ച ദുഃഖാനി ധനിനാം സദാ 203.

ഭൃത്യവൃത്തിഃ കുസീദം ച ദാസത്വം പരതംത്രതാ .

ഇഷ്ടാനിഷ്ടാഭിയോഗശ്ച സംയോഗാശ്ച സഹസ്രശഃ 204.

ദുർഭിക്ഷം ദുർഭഗത്വം ച മൂർഖത്വം ച ദരിദ്രതാ .

അധരോത്തരഭാഗശ്ച നാരകം രാജവിക്രമമ് 205.

അന്യോന്യാഭിഭവം ദുഃഖമന്യാംന്യതോ ഭയം മഹത് .

അന്യോന്യാച്ച പ്രകോപശ്ച രാജ്ഞോ ദുഃഖം മഹീഭൃതാമ് 206.

അനിത്യതാത്ര ഭാവാനാം കൃതകാമ്യസ്യ ദേഹിനഃ .

അന്യോന്യ മർമഭേദാച്ച അന്യോന്യ കരപീഡനാത് 207.

ലുബ്ധാശ്ച പാപഭേദേന അന്യോന്യസ്യ ച ഭക്ഷണമ് .

ഇത്യേവമാദിഭിർദുഃഖൈര്യസ്മാദ്ഭീതം ചരാചരമ് 208.

നിരയാദി മനുഷ്യാംതം തസ്മാത്സർവം ത്യജേദ്ബുധഃ .

സ്കംധാത്സ്കംധേന യൻഭാരം വിശ്രാമം മന്യതേ യഥാ 209.

തദ്വത്സർവമിദം ലോകേ ദുഃഖം ദുഃഖേന ശാമ്യതി .

അന്യോന്യാതിശയോപേതാഃ സർവദാ ഭോഗസംപ്ലവാഃ 210.

ധർമക്ഷയാച്ച ദേവാനാം ദിവി ദുഃഖമവസ്ഥിതമ് .

നാനായോനിസഹസ്രേഷു സംഭവഃ പുണ്യസംക്ഷയാത് 211.

രോഗാശ്ച വിവിധാകാരാ ദേവലോകേഽപി സംസ്മൃതാഃ .

യജ്ഞസ്യ ഹി ശിരശ്ഛിന്നമശ്വിഭ്യാം സംധിതം പുനഃ 212.

തേന ദോഷേണ യജ്ഞസ്യ ശിരോരോഗഃ സദൈവ ഹി .

മാർതംഡഭാനോഃ കുഷ്ഠം ച വരുണസ്യ ജലോദരമ് 213.

പൂഷ്ണോദശനവൈകല്യം ഭുജസ്തംഭഃ ശചീപതേഃ .

സുമഹാൻക്ഷയരോഗശ്ച സോമസ്യ പരികീർതിതഃ 214.

ജ്വരശ്ച സുമഹാനാസീദ്ദക്ഷസ്യാപി പ്രജാപതേഃ .

കല്പേകല്പേ ച ദേവാനാം മഹതാമപി സംക്ഷയഃ 215.

പരാർധദ്വയകാലാംതേ ബ്രഹ്മണശ്ചാപ്യനിത്യതാ .

ദക്ഷസ്യ ദുഹിതാം പൗത്രീം ബ്രഹ്മാ കാമിതവാൻപുനഃ 216.

ക്രോധേന ച ജയാം ദേവീം യോഗജ്ഞാം ശപ്തവാൻപ്രഭുഃ .

കാമക്രോധൗ സ്ഥിതൗ യത്ര തത്ര ദോഷാസ്തദാത്മകാഃ 217.

ദുഃഖാനി ച സമസ്താനി സംസ്ഥിതാനി ന സംശയഃ .

വിശീർണജന്മമരണം സർവാശിത്വം ഹവിർഭുജഃ 218.

സ്ത്രീവധഃ കാമസക്തിശ്ച സാരഥ്യം പാംഡവേ ബലേ .

രുദ്രേണ ത്രിപുരം ദഗ്ധം ദക്ഷയജ്ഞോ വിനാശിതഃ 219.

സ്കംദസ്യ ജന്മ വൈ ശുക്രാത്ക്രീഡാദീനാം സഹസ്രശഃ .

ഏവം ത്രയോപി രാഗാദ്യൈർദോഷൈർദേവാഃ സമന്വിതാഃ 220.

ഏഭ്യഃ പരഃ പ്രഭുഃ ശാംതഃ പരിപൂർണഃ സ മുക്തിദഃ .

ഏവമേതജ്ജഗത്സർവമന്യോന്യാതിശയേ സ്ഥിതമ് 221.

ദുഃഖൈരാകുലിതം ജ്ഞാത്വാ നിർവേദം പരമം വ്രജേത് .

നിർവേദാച്ച വിരാഗഃ സ്യാദ്വിരാഗാജ്ജ്ഞാനസംഭവഃ 222.

ജ്ഞാനേന തത്പരം ജ്ഞാനം ശിവം മുക്തിമവാപ്നുയാത് .

സമസ്തദുഃഖനിർമുക്ത സ്വസ്ഥാത്മാ സ സുഖീ തദാ 223.

സർവജ്ഞഃ പരിപൂർണശ്ച മുക്ത ഇത്യഭിധീയതേ .

മാതലിരുവാച-

ഏതത്തേ സർവമാഖ്യാതം യത്ത്വയാ പരിപൃച്ഛിതമ് 224.

ധർമാധർമവിവേകോ ഹി സർവജ്ഞാനസമുദ്ഭവഃ .

ഇംദ്രലോകേ പ്രഗംതവ്യം ദേവരാജസ്യ ശാസനാത് 225.

ഇതി ശ്രീപദ്മപുരാണേ ഭൂമിഖംഡേ വേനോപാഖ്യാനേ പിതൃമാതൃതീർഥമാഹാത്മ്യേ ഷട്ഷഷ്ടിതമോ്ധ്യായഃ 66 .
